

Analýza pripravenosti cieľových skupín k systematickému energetickému plánovaniu v okresoch Kežmarok, Rožňava a Rimavská Sobota

Priatelia Zeme-CEPA
2020

Tento dokument bol vypracovaný v rámci projektu „Od energetickej závislosti k sebestačnosti: tvorba udržateľnej energetickej politiky vo vidieckych regiónoch“ (kód ITMS2014+ 314011Q453) a tvorí podklad pre návrh podmienok pre etablovanie novej disciplíny vo verejnej politike na Slovensku: udržateľnej energetickej politiky na úrovni okresov.

Kontaktná adresa: energia@priateliazeme.sk

2020 Priatelia Zeme-CEPA

Autor: Juraj Zamkovský

Podklady pripravili: Helena Zamkovská (okres Kežmarok), Mariana Michalková (okres Rožňava), Peter Očenáš (okres Rimavská Sobota)

Foto: Michal Kovalčík

Grafická úprava: Richard Watzka

Projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

OBSAH

Úvod	2
Postup	3
Zistenia	4
Záver	6
Príloha 1: Spádové oblasti v cieľových okresoch	7

ÚVOD

Účelom tejto analýzy bolo načrtnúť mieru pripravenosti samospráv k systematickému energetickému plánovaniu v okresoch (Kežmarok, Rožňava a Rimavská Sobota), v ktorých vznikli centrá udržateľnej energetiky (CUE).

Účelom CUE je zabezpečiť koordináciu udržateľnej energetiky na úrovni regiónov. Ako úplne nové koordinačné štruktúry nemôžu CUE efektívne plniť svoju funkciu bez jasného mandátu od samospráv. Podmienkou pre získanie takéhoto mandátu od samospráv však predpokladá, že samosprávy si uvedomujú kľúčový význam energetiky pre svoj budúci rozvoj a stabilitu miestnej a regionálnej ekonomiky.

Tento dokument nadväzuje na materiály, ktoré sme vypracovávali paralelne: najmä na analýzu miesta a významu energetiky v aktuálnych koncepčných materiáloch pre rozvoj regiónov, ktoré samosprávy majú k dispozícii a mali by sa nimi riadiť a tiež na analýzu existujúcich informačných zdrojov a systémov využiteľných pri koordinácii regionálnej energetiky. Výsledky týchto paralelných analýz naznačili, že „energetika“ medzi prioritami miestnych samospráv a ich združení z viacerých dôvodov zatiaľ buď nefiguruje vôbec alebo iba v deklaratívnej rovine a že samosprávy v súčasnosti nie sú kapacitne ani informačne vybavené riadiť ani usmerňovať rozvoj regionálnej energetiky.

Osobitný prieskum medzi aktérmi regionálneho rozvoja v cieľových okresoch túto indíciu potvrdil. Zároveň však odhaľuje rastúci význam, ktorý predstavitelia miestnych samospráv pripisujú energetike (aspoň v deklaratívnej rovine) a tiež rozpor medzi avizovanou potrebou koordinácie v tejto oblasti a reálnym stavom ich kapacít, najmä personálnych, finančných a informačných.

Výsledky prieskumu predstavujú užitočnú informáciu a jeden z podkladov pre návrh podmienok pre budovanie udržateľnej regionálnej energetickej politiky. Vzhľadom na podmienky, v ktorých sa prieskum realizoval, ich však nemožno považovať za reprezentatívne, ale skôr za doplnkové. V budúcnosti by bolo užitočné ich aktualizovať a dopĺňať a sledovať vplyv pôsobenia CUE na vývoj situácie.

POSTUP

Primárnou cieľovou skupinou prieskumu boli samosprávy v okresoch Kežmarok, Rožňava a Rimavská Sobota (Tab. 1). Regionálni koordinátori, ktorí prieskum uskutočnili, si vopred preštudovali webovú stránku obcí a aktuálne rozvojové dokumenty (sú predmetom paralelnej analýzy) a takto predbežne zistili, aký veľký je personál obecného/mestského úradu, či sú jeho súčasťou aj technickí pracovníci (ak áno, či sa v pracovnej náplni týchto pracovníkov explicitne spomína aj energetika alebo doprava a ak áno, či nejde skôr o správcov alebo údržbárov majetku a technickej infraštruktúry danej obce alebo je ich úlohou aj plánovanie a rozvoj v uvedených oblastiach a podobne). Ak takéto informácie neboli verejne dostupné prostredníctvom internetu, regionálni koordinátori ich mali zistiť v rozhovoroch najmä so starostami, prednostami alebo zamestnancami obecných úradov.

Tab. 1: Vymedzenie územia, v ktorom sa uskutočnil prieskum pripravenosti obcí k systematickému energetickému plánovaniu

Okres	Lokalita Spádová oblasť	Počet obcí		
		Spolu v spádovej oblasti	Hodnotené v prieskume	
			Počet	%
Kežmarok	Predmagurie	10	10	100
	Zamagurie	13	13	100
Rimavská Sobota	MAS Malohont	34	34	100
	MAS Cerovina	28	28	100
	VSP Južný Gemer	15	15	100
	MAS Malý Gemer	23	23	100
	Tisovec	1	1	100
Rožňava	MR Betliar-Stratená	12	11	92
	MR Domica	18	17	94
	MR Čremošná	13	10	77
	MR Štítnická dolina	18	17	94

Zdroj: Priatel'ia Zeme-CEPA, 2019

Rozhovory sa zamerali na 4 základné okruhy:

- Priorita a význam vlastnej energetickej a dopravnej politiky pre obec
- Existujúce kapacity využiteľné na systematickú koordináciu energetiky a dopravy
- Bariéry, potreby a predpoklady v súvislosti s cieľavedomou prácou v týchto oblastiach
- Práca s údajmi súvisiacimi s energetikou a dopravou (tieto zistenia sme využili v rámci osobitnej analýzy)

Úlohou regionálnych koordinátorov bolo tiež vopred preštudovať rozpočty obcí a z bežne dostupných informácií o rozpočtoch posúdiť, či ich členenie umožňuje sledovať výdavky obce za spotrebované energie a palivá.

ZISTENIA

Reálne miesto energetiky v širšom zmysle (teda vrátane dopravy a nie iba v úzkom rámci majetku obcí) v súčasnej hierarchii priorít miestnych samospráv názorne odzrkadľuje jej zobrazenie na webových stránkach obcí a miest. Žiadna obec ani mesto v dotknutom území nevyčlenila energetike osobitnú rubriku v štruktúre vlastných webových stránok (na rozdiel napríklad od športu, zábavy alebo hoci heraldiky). Iba malý podiel samospráv informuje prostredníctvom webových stránok v útržkovitej podobe o niektorých energetických aspektoch realizovaných obecných projektov. To účinne blokuje možnosť zapojiť jeden z hlavných informačných nástrojov samospráv do cieľavedomého rozvoja udržateľnej regionálnej energetiky.

V žiadnom prípade to však nemožno vyčítať iba miestnym samosprávam. Ich predstavitelia si v mnohých prípadoch (41 – 100 %) uvedomujú význam energetiky pre stav lokálnej ekonomiky, ale reálne kapacity im napriek tomu neumožňujú orientovať sa v tejto technicky zložitej oblasti a správať sa v nej koordinovane a systémovo. Chronická závislosť miestnych samospráv od externých (štátnych a európskych) dotácií ich núti postupovať živelne, od výzvy k výzve a od projektu k projektu. Samosprávy nemajú k dispozícii žiadny metodický pokyn, dostupné poradenstvo, personál, financie ani know-how na systematickú prácu s energetickými údajmi (pozri Existujúce informačné zdroje a systémy využiteľné pri koordinácii regionálnej energetiky, Priatelia Zeme-CEPA, 2019) ani na plánovanie rozvoja regionálnej a lokálnej energetiky (táto téma je predmetom ďalšej pripravovanej analýzy v rámci tohto projektu).

Takmer žiadna obec alebo mesto nemá žiadnu personálnu kapacitu vyčlenenú špeciálne pre oblasť energetiky. Tých niekoľko ostatných, ktoré v prieskume uviedli, že disponujú čiastočnými kapacitami, mali na mysli personál poverený správou vlastného majetku (najmä budov a infraštruktúry vo vlastníctve alebo užívaní mesta alebo obce), nie komplexným rozvojom energetiky na svojom území (pokrývajúcej celú potrebu, spotrebu a produkciu elektriny, tepla a palív bez ohľadu na charakter, sektor a právnu formu spotrebiteľov a producentov).

Je zaujímavé, že medzi potrebami (resp. bariérami voči systematickému rozvoju lokálnej energetiky) respondenti pripísali približne rovnakú závažnosť personálnym a finančným kapacitám a prístupu k informáciám alebo objektívnemu poradenstvu. Iba zlomok respondentov uviedla potrebu systematického prístupu na regionálnej úrovni (plánovanie, koordinačná štruktúra), zatiaľ čo väčší podiel respondentov nevedel identifikovať žiadne potreby, prípadne tvrdili, že vo vzťahu k rozvoju energetiky nepotrebujú nič.

Výsledky prieskumu sú zhrnuté v Tab. 2.

Tab. 2: Výsledky prieskumu pripravenosti miestnych samospráv v okresoch Kežmarok, Rožňava a Rimavská Sobota na koordinovaný rozvoj udržateľnej energetiky

Okres	Lokalita	Energetika na webových stránkach obce		Energetika a doprava ako priority ¹		Existujúce kapacity obce pre oblasť energetiky		Deklarované potreby vo vzťahu k energetike ²					
		Útržkovito ³	Komplexne ⁴	Vôbec ⁵	Čiastočne ⁶	Áno ⁷	Žiadne ⁸	Obmedzené ⁹	Personál ¹⁰	Peniaze ¹¹	Informácie ¹²	Žiadne ¹³	Systém ¹⁴
KK	Predmagurie	0 %	0 %	40 %	60 %	0 %	80 %	20 %	50 %	10 %	10 %	30 %	0 %
	Zamagurie	23 %	0 %	46 %	38 %	15 %	85 %	15 %	38 %	8 %	8 %	38 %	15 %
	MAS Malohont	3 %	0 %	9 %	91 %	0 %	97 %	3 %	32 %	62 %	56 %	3 %	3 %
RS	MAS Cerovina	0 %	0 %	14 %	82 %	4 %	100 %	0 %	29 %	39 %	39 %	4 %	7 %
	VSP Južný Gemer	0 %	0 %	20 %	80 %	0 %	100 %	0 %	40 %	13 %	47 %	13 %	7 %
	MAS Malý Gemer	0 %	0 %	4 %	91 %	4 %	100 %	0 %	43 %	52 %	48 %	4 %	9 %
RV	Tisovec	0 %	0 %	0 %	0 %	100 %	0 %	100 %	100 %	0 %	0 %	0 %	0 %
	MR Betliar-Stratená	0 %	0 %	0 %	55 %	45 %	91 %	9 %	55 %	36 %	36 %	45 %	9 %
	MR Domica	18 %	0 %	12 %	71 %	18 %	94 %	6 %	65 %	47 %	12 %	18 %	12 %
	MR Čremošná	0 %	0 %	30 %	70 %	0 %	100 %	0 %	60 %	40 %	20 %	20 %	0 %
	MR Štítnická dolina	35 %	0 %	59 %	29 %	12 %	100 %	0 %	35 %	41 %	12 %	35 %	6 %

¹ Ide o deklaratívne priority.

² Respondenti mohli uviesť aj niekoľko potrieb.

³ Zverejnené sú aspoň kusé informácie o uskutočnených projektoch súvisiacich s energetikou.

⁴ Samostatná rubrika o energetike na webových stránkach obce.

⁵ Energetika (v širšom ponímaní) nie je pre obec prioritou.

⁶ Obec si uvedomuje určitý význam energetiky.

⁷ Energetika je podľa predstavitelia obce mimoriadne dôležitá.

⁸ Absencia kapacít neumožňuje obci venovať sa energetike, súvisiace práce si obstarávajú externe.

⁹ Obec má obmedzené kapacity pre správu vlastného majetku, v rámci toho sa napr. odčítavajú spotreby elektriny alebo plynu v obecných budovách.

¹⁰ Vlastný personál obce s kompetenciou v oblasti energetiky.

¹¹ Peniaze (myslí sa tým najmä nedostatok dotácií na rekonštrukciu budov, resp. realizáciu obecných projektov).

¹² Vedomosti, informácie, prístup k poradenstvu v oblasti energetiky (napr. optimalizácia ističov v rámci odborných miest).

¹³ Respondenti buď nevedeli špecifikovať potreby alebo sa vyjadřili, že nepotrebujú nič vo vzťahu k rozvoju energetiky.

¹⁴ Napríklad koordinácia štruktúra pre energetiku v regióne, systém plánovania regionálnej energetiky a podobne.

ZÁVER

Miestne samosprávy ako kľúčový aktér regionálneho rozvoja nie sú v súčasnosti pripravené na koordinovaný postup pri rozvoji udržateľnej energetiky na regionálnej úrovni. Chýbajú im k tomu základné personálne aj finančné kapacity, metodické postupy pre energetické plánovanie a prácu s informáciami aj základná koordinačná infraštruktúra. To bráni nielen obratu od súčasného živelného rozvoja lokálnej energetiky k systematickému energetickému plánovaniu, ale neumožňuje ani Slovensku ako celku splniť svoje medzinárodné klimatické a energetické záväzky v kontexte globálnej zmeny klímy.

Úlohu eliminovať dôsledky absencie týchto lokálnych kapacít v okresoch Kežmarok, Rimavská Sobota a Rožňava v súčasnosti berú na seba pilotné centrá udržateľnej energetiky. Aby tieto rodiace sa štruktúry v tejto úlohe strategického významu uspeli, musia získať od miestnych samospráv stabilný mandát na koordináciu energetiky v rámci svojich regiónov. Podarí sa im to vtedy, ak poskytnú miestnym samosprávam také služby, ktorých prínos bude nesporný a zároveň bezprostredný aj perspektívny.

Je jasné, že tak ako pri vytváraní akejkoľvek systémovej inovácie, aj v tomto prípade budú CUE čeliť mnohým komplikáciám a okrem správnych a účinných krokov sa nepochybne dopustia celého radu chýb, omylov a nepresností. Je dôležité, aby všetko dôsledne dokumentovali a zaznamenávali. V tomto prípade nie je cieľom za každú cenu neurobiť chybu (to jednoducho nie je možné), ale z každej chyby sa dôsledne poučiť. Iba tak sa môžu CUE stať zdrojmi inšpirácie a skúseností pre iné regióny, ak sa tiež rozhodnú pre spoločný a koordinovaný rozvoj udržateľnej energetiky.

Ak v tomto svojom poslaní CUE uspejú, vydláždia na Slovensku cestu k vzniku a etablovaniu systematickej regionálnej energetickej politiky a značne prispedia k zmierneniu dôsledkov súčasnej nepripravenosti regiónov ku koordinovanému postupu pri rozvoji ich udržateľnej energetiky.

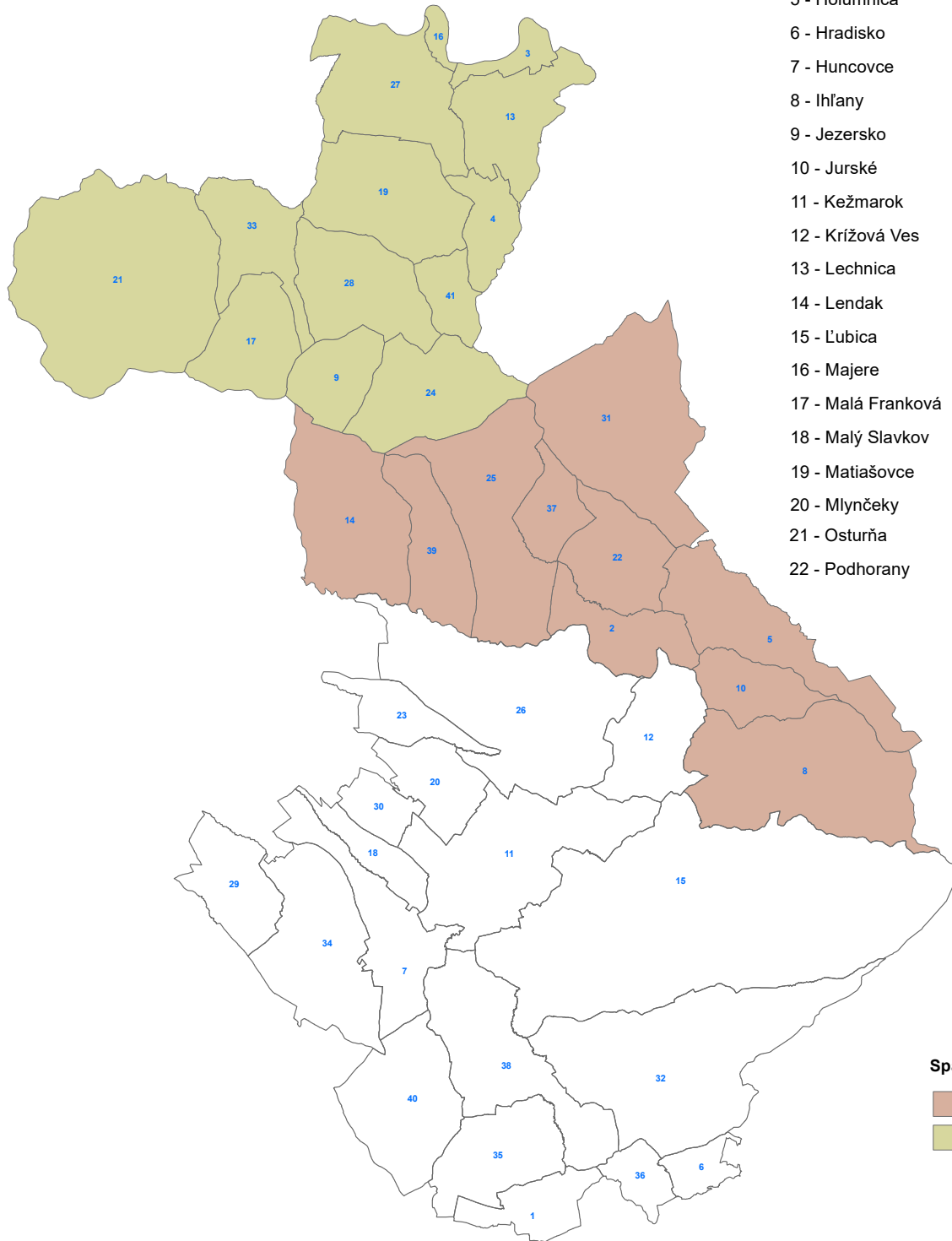

Príloha 1: Spádové oblasti v cieľových okresoch

Okres Kežmarok

Katastrálne územia

1 - Abrahámovce	23 - Rakúsy
2 - Bušovce	24 - Rešov
3 - Červený Kláštor	25 - Slovenská Ves
4 - Havka	26 - Spišská Belá
5 - Holumnica	27 - Spišská Stará Ves
6 - Hradisko	28 - Spišské Hanušovce
7 - Huncovce	29 - Stará Lesná
8 - Ihľany	30 - Stráne pod Tatrami
9 - Jezersko	31 - Toporec
10 - Jurské	32 - Tvarožná
11 - Kežmarok	33 - Veľká Franková
12 - Krížová Ves	34 - Veľká Lomnica
13 - Lechnica	35 - Vlková
14 - Lendak	36 - Vlkovce
15 - Ľubica	37 - Vojňany
16 - Majere	38 - Vrbov
17 - Malá Franková	39 - Výborná
18 - Malý Slavkov	40 - Žakovce
19 - Matiašovce	41 - Zálesie
20 - Mlynčeky	
21 - Osturňa	
22 - Podhorany	

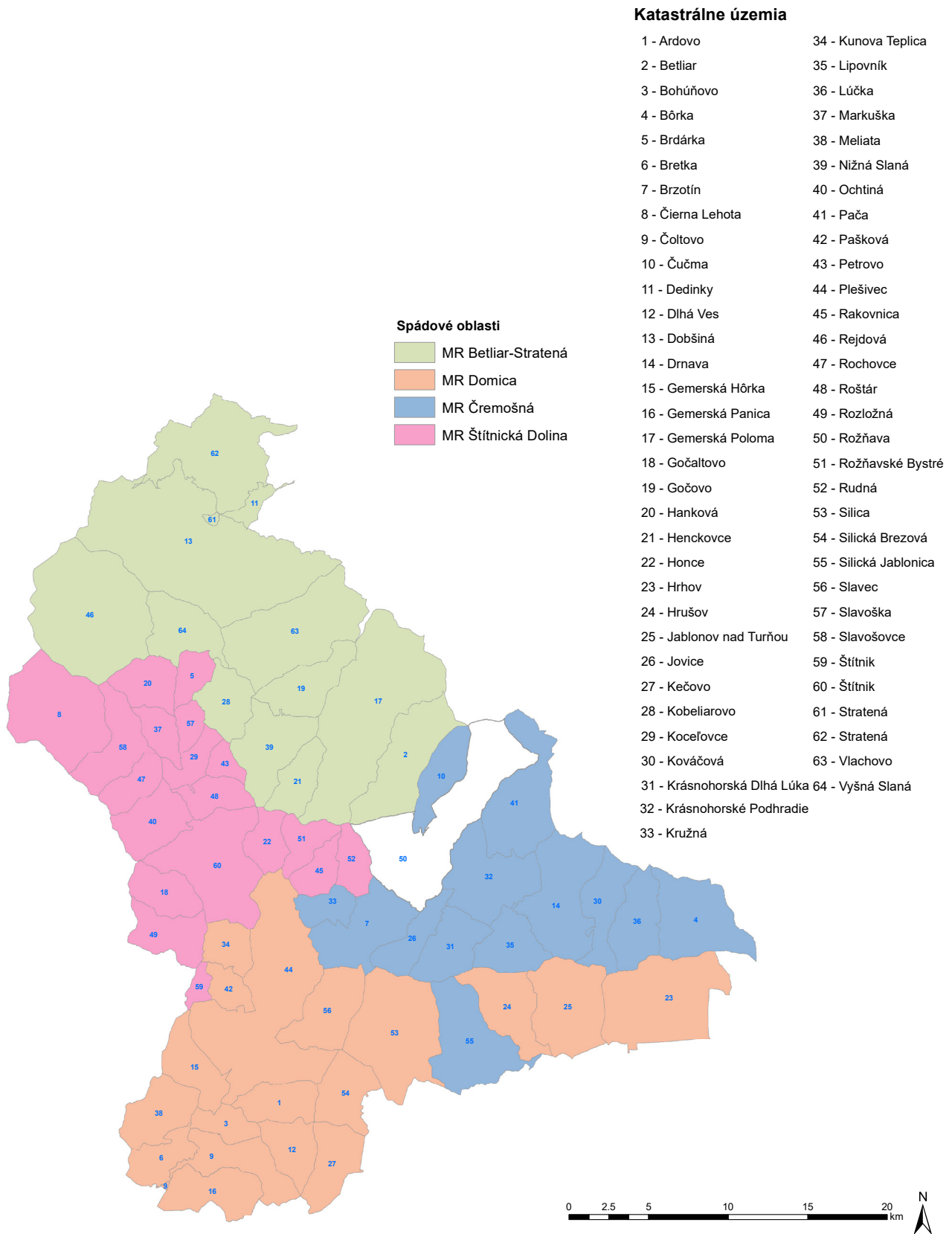

Spádové oblasti

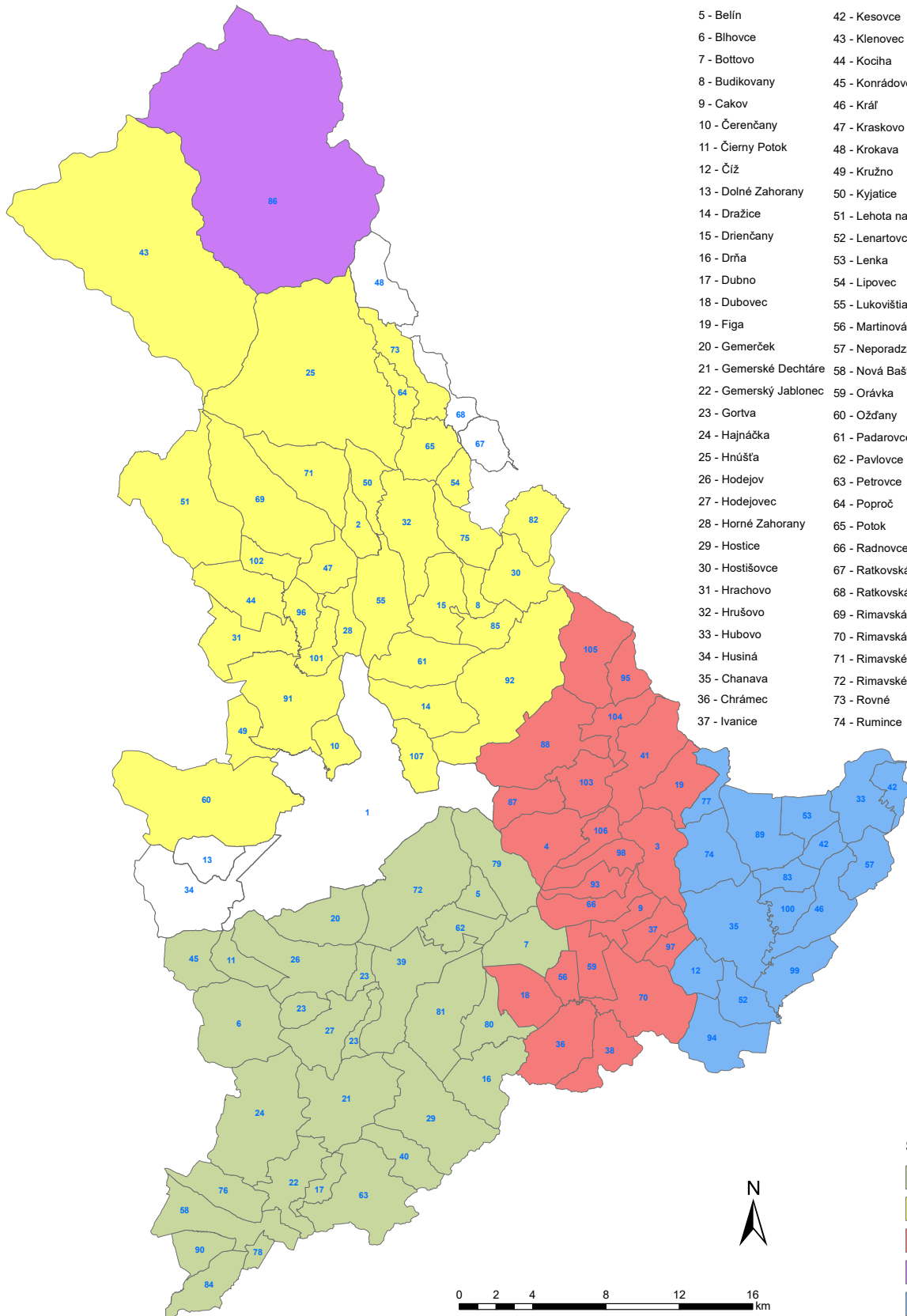
 Predmagurie
 Zamagurie

0 1.75 3.5 7 10.5 14 km

Okres Rožňava

Okres Rimavská Sobota

Katastrálne územia

1 - Rimavská Sobota	38 - Janice	75 - Slizké
2 - Babinec	39 - Jesenské	76 - Stará Bašta
3 - Barca	40 - Jestice	77 - Stránska
4 - Bátka	41 - Kaloša	78 - Studená
5 - Belín	42 - Kesovce	79 - Sútor
6 - Blhovec	43 - Klenovec	80 - Šimonovce
7 - Bottovo	44 - Kociha	81 - Širkovce
8 - Budikovany	45 - Konrádovce	82 - Španie Pole
9 - Cakov	46 - Kráf	83 - Štrkovec
10 - Čerenčany	47 - Kraskovo	84 - Tachty
11 - Čierny Potok	48 - Krokava	85 - Teplý Vrch
12 - Čiž	49 - Kružno	86 - Tisovec
13 - Dolné Zahorany	50 - Kyjatice	87 - Tomášovce
14 - Dražice	51 - Lehota nad Rimavicou	88 - Uzovská Panica
15 - Drienčany	52 - Lenartovce	89 - Včelince
16 - Drňa	53 - Lenka	90 - Večelkov
17 - Dubno	54 - Lipovec	91 - Veľké Teriakovce
18 - Dubovec	55 - Lukovišťa	92 - Veľký Blh
19 - Figa	56 - Martinová	93 - Vieska nad Blhom
20 - Gemerček	57 - Neparadza	94 - Vlkyňa
21 - Gemerské Dechtáre	58 - Nová Bašta	95 - Valice
22 - Gemerský Jablonec	59 - Orávka	96 - Vyšný Skálnik
23 - Gortva	60 - Ožďany	97 - Zádor
24 - Hajnáčka	61 - Padarovce	98 - Žip
25 - Hnúšťa	62 - Pavlovce	99 - Abovce
26 - Hodejov	63 - Petrovce	100 - Riečka
27 - Hodejovec	64 - Poproč	101 - Nižný Skálnik
28 - Horné Zahorany	65 - Potok	102 - Rimavské Zalužany
29 - Hostice	66 - Radnovce	103 - Rakytník
30 - Hostišovce	67 - Ratkovská Lehota	104 - Gemerské Michalovce
31 - Hrachovo	68 - Ratkovská Suchá	105 - Vyšné Valice
32 - Hrušovo	69 - Rimavská Baňa	106 - Dulovo
33 - Hubovo	70 - Rimavská Seč	107 - Zacharovce
34 - Husiná	71 - Rimavské Brezovo	
35 - Chanava	72 - Rimavské Janovce	
36 - Chrámec	73 - Rovné	
37 - Ivanice	74 - Rumince	

Spádové oblasti

- MAS Cerovina
- MAS Malohont
- MAS Malý Gemer
- Mesto Tisovec
- VSP Južný Gemer